

TAGE KAAARSTED: For videnskab og kunst, Medaljen *Ingenio et arti* 1841-1991. Odense Universitetsforlag 1991. 396 s.

Der hersker prisværdig åbenhed omkring Ordenskapitlets righoldige samlinger, hvor der med yderst rimelige begrænsninger er mulighed for at hente hjælp i personalhistoriske anliggender. Samlingernes vogter, Tage Kaarsted, går selv i spidsen, denne gang med en festligholdelse af 150-året for indstiftelsen af medaljen *Ingenio et arti*. Som altid må man rutinemæssigt opholde sig ved de begrædelige tab ved Christiansborgs brand i 1884, som blandt andet har betydet, at det umiddelbart ikke er muligt at sætte modtagernavne på mere end otte af de 17 medaljer i guld, som Christian VIII kan ses at have fået fremstillet. Lettere bliver det ikke at skildre baggrunden for indstiftelsen, al den stund samme konge ikke engang fandt anledning til at betro sin dagbog noget om motiver og hensigter. I praksis var der dog helt fra begyndelsen tale om en hæder for en særlig indsats indenfor videnskab og kunst, og således har det med visse udsving været siden med de i alt kun 155 kendte modtagere.

Tildelingen skete under Christian VIII tit særdeles formløst, og også under efterfølgeren, Frederik VII, havde *Ingenio et arti* en nærmest privat karakter. Om modtagerne i indstifterens tid kan i værste fald siges, at en del er gået i hæderlig glemsel, hvorimod sønnen – tildels influeret af sin gemalinde – med et par besynderlige tildelinger nærmest bragte *Ingenio et arti* i miskredit. Tivolis første fyrværker var utvivlsomt en opfindsom person, og nok talte man om kunstfyrværkeri, men alligevel.

Under Christian IX blev kun præget ét eksemplar af denne medalje, og det ligger i dag i Den kgl. Mønt- og Medaillesamling. Det blev Frederik VIII, som ved at give Betty Nansen *Ingenio et arti* kom til at stå for genoplivelsen, og siden har medaljen været den eksklusive hæder for i første række scenens, billedkunstens og skønlitteraturens folk. Før 1951 blev ridderkors ikke givet til kvinder, og da var *Ingenio et arti* et godt alternativ. Spindesiden kom derfor stærkt i overtal, og således er Ellen Jørgensen den eneste »traditionelle« danske historiker, der – velfortjent – har fået denne medalje. Siden, da mændene igen er blevet stærkere repræsenteret, har faghistorikere ikke hentet hæder på denne vis. Det turde hænge sammen med visse mangler i henseende til det musiske.

Den foreliggende bog bringer korte biografier over samtlige kendte medaljemodtagere efter formlen: ét billede plus tekst på præcis én side, en ikke ganske let afgrænsning for forfatteren. Nogle personer har været morsommere at arbejde med end andre, og et par steder har linietallets spændetrøje affødt nogle sproglige misfostre – Griegs klaverkoncert går det således særdeles ilde trods pianistinden Johanne Stockmarrs uomtvistelige talent.

Den sidste halve del af bogen rummer 25 korte selvbiografier, et stof, der i sig selv ville kunne bære en udgivelse. Først fra 1981 er modtagere af *Ingenio et arti* blevet bedt om en selvbiografi, så i de fleste tilfælde er der tale om personer, som også blev riddere og i den anledning måtte sætte pennen til papiret. Det bliver det ikke mindre fornøjeligt af, omend de autobiografiske bidrag er til størst glæde for kunst-, teater- og musikhistorien.

Anders Monrad Møller